

Den gode ramme der ikke rammer

I foråret 2010 udsendte Undervisningsministeriet en pressemeddelelse i anledningen af et OECD-review af Migrant Education in Denmark. I denne pressemeddelelse roser Undervisningsministeriet sig selv for den gode curriculære ramme, som er skabt for folkeskolens undervisning af tosprogede børn og unge, men beklager, at den tiltænkte elevgruppe ikke synes at have gavn af rammen (Undervisningsministeriet 2010). Konsekvensen er, at de ikke får samme udbytte af skolegangen som etsprogede elever.

I min ph.d.-afhandling konkluderer jeg modsat Undervisningsministeriets pressemeddelelse, at den curriculære ramme, der er skabt for uddannelse og undervisning af tosprogede elever, ikke tilgodeser de tosprogede elevers sproglige og kulturelle forudsætninger (Kristjánsdóttir 2006). Efterhånden som elevgruppen er blevet større i antal, bliver rammerne mere og mere begrænsende i forhold til sproglig og kulturel mangfoldighed. I perioden fra 2001 til nu har Undervisningsministeriet således som aldrig før udformet bestemmelser, der begrænser sproglig og kulturel mangfoldighed. Det er til skade for sproglige minoritetselever, men også for etsprogede majoritetselever, der ikke som resultat af skolegangen dannes til, at sproglig og kulturel mangfoldighed har en værdi i globaliserede samfund.

Folkeskolens curriculum

På samme vis som den enkelte persons levned- og uddannelsesforløb kan beskrives på en systematisk måde i et CV (curriculum vitae),

BERGTHÓRA KRISTJÁNSDÓTTIR

Lektor, UCC og post doc.,

Danmarks Pædagogiske Universitetsskole

bsk@ucc.dk og bekr@dpu.dk

kan uddannelsernes forløb beskrives ved hjælp af begrebet curriculum (Hamilton 1990). Afsættet for min ph.d.-afhandling er, at der findes et statsligt curriculum som en samlebetegnelse for mulighederne i medfør af skolegang (Kristjánsdóttir 2006). Uddannelsesforskere har mere eller mindre eksplicit siden midten af forrige århundrede taget udgangspunkt i fire fundamentale karakteristika for uddannelserne, idet der er et mål med at uddanne, et indhold i uddannelserne, en organisering af disse og endelig en evaluering (Tyler 1949). De fire faktorer indeholder lag af komplicerede mønstre, som kan iagttages med forskellige formål og på forskellige niveauer (Pinar et al. 2002). Det er fx indlysende, at der findes eksplicite mål med uddannelserne, men mindre indlysende, hvilke skjulte mål der kan være affødt af et skjult curriculum, der kan camouflere, hvorfor bestemte elevgrupper ikke profiterer af de gængse uddannelsesstilbud (Kristjansdottir & Timm 2007).

I min ph.d.-afhandling har jeg analyseret to centrale curriculære forhold. For det første har jeg haft fokus på curriculum, forstået som staten Danmarks foreskrivende bestemmelser om uddannelserne i folkeskolen, med et særligt fokus på tosprogede elevers adgang til uddannelse ud fra deres sproglige og kulturelle forudsætninger. For det andet har jeg haft fokus på tre af de fire nævnte faktorer: mål, indhold og organisering. Mit forskningsfokus i såvel ph.d.-afhandlingen som i et igangværende projekt (2008-2011) er at analysere substansen i det, som jeg kalder for curriculære niveauer i det statslige curriculum og samspillet mellem de forskellige niveauer (Kristjánsdóttir 2010). De fire niveauer indeholder forskellige genrer:

Fire forskellige niveauer i curriculum

Curriculumniveauer	Genrer
Niveau 1	Folkeskoleloven
Niveau 2	Bekendtgørelser
Niveau 3	Organisatoriske vejledninger
Niveau 4	Pædagogiske vejledninger

Inden for alle de nævnte genrer finder man målformuleringer, indholdsbeskrivelser og angivelser af organiseringen af uddannelserne. Afsenderen er den samme, nemlig staten, men forfatterskabet kan være forskelligt, og modtagerne er forskellige: kommunale myndigheder, skolebestyrelser og skolens personale, herunder lærere og elever. Det giver anledning til at udforske, hvordan genrerne modsvarer hinanden på de forskellige curriculumniveauer, med henblik på at besvare spørgsmål om tosprogede elevers adgang til uddannelser.

Folkeskoleloven fra midten af 1970'erne til 00'erne

Moderne samfund er i konstant udvikling. Det kommer fx til udtryk i, at folkeskoleloven ændres med kortere og kortere intervaller. Den gældende danske folkeskolelov er fra 2005 med en del reformer siden da. Forgængeren var fra 1993 og de tidligere fra det forrige århundrede: 1975, 1958, 1937 og 1902.

Den elevgruppe, som jeg har fokus på, blev indskrevet i folkeskoleloven i 1975. I midten af 1970'erne var der så tilpas mange børn, der var flyttet til Danmark fra udlandet, at man politisk anså, at det var statens opgave at uddanne disse børn og dermed indskrive dem i de curriculære forpligtende dokumenter, først og fremmest folkeskoleloven. Allerede fra det tidspunkt, hvor børnene blev omfattet af skoleloven, begyndte der diskussioner om, hvorvidt og hvordan deres kulturelle og sproglige karakteristika skulle sætte curriculære spor.

I den første skolelov, som omfattede gruppen af tosprogede elever, var der i én enkelt paragraf bestemmelser, der var møntet på tosprogede elever (1975). Her fik gruppen dels ret til undervisning i deres modersmål og dels til tilpasset danskundervisning. Det var frivilligt for de forskellige sproggrupper, om de ønskede at modtage undervisning i deres modersmål, mens det var forpligtende for kommunerne at tilbyde undervisning i modersmål under visse betingelser. For danskundervisningens vedkommende blev der formuleret et centralt begreb, dvs. begrebet *behov* i forhold til den enkelte elev. De to paragraffer havde følgende ordlyd (Kristjánsdóttir 2006:148):

Paragraffen om danskundervisning

Der gives supplerende undervisning eller anden faglig støtte til elever, der har været uden undervisning i længere tid, eller som har skiftet skole. Der gives supplerende undervisning til elever, som af anden grund har behov for midlertidig støtte (§ 4, stk. 6).

Paragraffen om modersmålsundervisning

Undervisnings- og forskningsministeren kan bestemme, at der tilbydes fremmedsprogede elever undervisning i deres modersmål (§ 4, stk. 7).

Som man kan se, var tosprogede elever usynlige i den første lovparagraf, der handlede om danskundervisning. Følgetekster affødt af skoleloven afslører dog, at der var tænkt på tosprogede elever, dvs.

bekendtgørelsen og den organisatoriske vejledning (curriculum-niveau 2 og 3). Man bemærker også, at der med begrebet *supplerende* refereres til en midlertidig undervisning.

Bekendtgørelsen og den organisatoriske vejledning fra midten af 1970'erne til 00'erne

I følgeteksterne til lovparagrafferne fremgik det tydeligt, at »elever, der har været uden undervisning i længere tid, eller som har skiftet skole« bl.a. refererede til de tosprogede elevers behov. De andre elever, som lovparagraffen også refererede til, var den sproglige majoritet af elever, der fx flyttede imellem kommuner eller skoler. De tosprogede elever var især »elever, som af anden grund har behov for midlertidig støtte«. En bekendtgørelse har den funktion at forklare, hvad der er hensigten med loven, og hvordan loven skal effektueres i kommunerne. Det uddybes fx, at de tosprogede elevers behov er midlertidige. Eleverne kan således modtage undervisning, der var organiseret i de såkaldte modtagelsesklasser, for derefter at blive udsluset til, hvad man kaldte for almindelige klasser. Alle tilbud til tosprogede elever blev i de første curriculære tekster beskrevet som midlertidige foranstaltninger, som særlige og ekstraordinære, i modsætning til undervisningen af den sproglige majoritet, som var fortløbende, ordinær og almindelig.

Den første bekendtgørelse blev revideret fem år efter, at den blev vedtaget. En af ændringerne omfattede, hvad der blev italesat som et problem mht. antal, dvs. forestillingen om, at det ikke var godt med skoler, hvor der var for mange tosprogede elever samlet i den samme skole. Hermed blev der sat en dagsorden, som har vist sig at være et omdrejningspunkt i diskursen om tosprogede elevers skolegang helt frem til i dag.

I medfør af folkeskoleloven i 1975 udsendtes en organisatorisk vejledning, som havde til hensigt at præcisere bestemmelserne i loven og bekendtgørelsen: »Undervisningsvejledning for folkeskolen. Fremmedsprogede elever 1979«. Hvis man sammenligner den med andre undervisningsvejledninger, har den en helt anden karakter. Den forklarer, hvordan undervisningen kan organiseres, og ikke som de andre undervisningsvejledninger hvordan lærere kan undervise i dels dansk (som andetsprog) og dels i modersmål (som minoritetsmodersmål). Set i bakspejlet kan man konstatere, at undervisningen i dansk og minoritetsmodersmålene ikke blev karakteriseret som en kontinuerlig fagundervisning. I denne organisatoriske vejledning italesættes mange af elevernes vanskeligheder som værende af kulturel karakter. Eleverne beskrives som

anderledes end de øvrige elever, og det er skolernes opgave at bekæmpe elevernes anderledeshed. Deres kulturbaggrund beskrives som særlig. Ofte er den kulturelle anderledeshed forbundet med elevernes religion, især de muslimske elevers, fx i forbindelse med religiøse højtider og spisevaner. Et eksempel på en sådan tekst er følgende tekst fra den organisatoriske vejledning:

Skolen må i sin kontakt med hjemmene være opmærksom på disse særlige kulturbaggrunde. Et særligt problem består i, at de religiøse højtider kan falde på almindelige skoledage. Skolens leder vil her kunne imødekomme anmodninger fra forældre, om at børnene får fri på sådanne dage. Findes der skolebespisningsordninger og lignende, må man ved tilrettelæggelsen være opmærksom på, at f.eks. den islamiske religion forbyder visse spiser (Undervisningsministeriet 1979:11).

Med lovtæksten om dansk- og minoritetsmodersmålsundervisning og de efterfølgende følgetekster blev undervisning af tosprogede elever i midten af 1970'erne en del af statens curriculære forpligtelser. Undervisningstilbuddene var især karakteriserede ved, at det var elevernes og forældrenes ansvar at tilpasse sig det bestående. Eleverne fik ret til undervisning i deres modersmål uden for, hvad der blev kaldt for den almindelige undervisningstid, og tilbuddet om danskundervisning var karakteriseret som en midlertidig indsats.

Fraværet af pædagogiske vejledninger fra 1970'erne til 00'erne

Det skelsættende for undervisning af tosprogede elever i 1970'erne var, at der *ikke* blev udstedt pædagogiske vejledninger for lærernes undervisning (curriculumniveau 4). Man kan undre sig over hvorfor. Det var endnu et træk, der understøttede, at undervisning af tosprogede elever var en midlertidig foranstaltning for en begrænset gruppe elever i en afmålt tid. Hverken danskundervisningen eller undervisningen i minoritetsmodersmålene blev betragtet som en egentlig fagundervisning med angivelse af faglige mål og et fagligt indhold.

Lærere i begge »fag« efterlyste vejledninger, sådan som der fandtes for fagene i skolen, og således som den danske folkeskolelov foreskriver. Men de blev ikke skrevet. Undervisningen i dansk blev i stedet set som en specialpædagogisk foranstaltning, dvs. tidsbegrænset og for en mindre gruppe elever.

Når nye fag og fagområder indskrives i folkeskoleloven, vil der selvsagt ikke nødvendigvis være fagekspertter på uddannelsessted-

erne, der kan fungere som katalysatorer i den faglige udvikling. Men allerede i slutningen af 1970'erne begyndte nogle uddannelsesinstitutioner at påtage sig ansvaret for at udvikle de nye udfordringer, som undervisning af tosprogede elever affødte. I samme periode finder man faglitteratur om undervisning af tosprogede elever, eksempelvis inspireret af ordninger fra England, Canada og Sverige (Gabrielsen & Gimbel 1982). En socialdemokratisk undervisningsminister så udviklingen i lyset af en samfundsudvikling, hvor folkevandringer og tværnationalt samarbejde udfordrede forestillingerne om homogene samfund, fx ville Danmarks medlemskab af EU medføre et mere heterogent samfund (Bennedsen 1980). Den regering, som denne minister var en del af, nedsatte i begyndelsen af 1980'erne et udvalg, som anbefalede, at der blev skrevet faglige pædagogiske vejledninger for såvel undervisningen i minoritetsmodersmål som for den særligt tilrettelagte begynderundervisning i dansk (curriculumniveau 4). Dette blev ikke effektueret (Kristjánsdóttir 2006).

I min ph.d.-afhandling påviser jeg, hvordan enhver ny regeringsperiode har betydning for, hvilke bestemmelser der træffes for uddannelse af tosprogede elever i skolen. Den anbefaling, som blev fremsat i 1981 om at skrive pædagogiske vejledninger, og i øvrigt at professionalisere uddannelserne, blev ikke til noget grundet et regeringsskifte i 1982. I de ti år denne regering sad ved magten, diskuterede fagfolk for døve ører behovet for professionalisering af det pædagogiske felt, som undervisningen af tosprogede elever indskrev sig i.

I 1993 blev der valgt en socialdemokratisk regering, som viste sig at gøre en forskel i forhold til curriculumændringer møntet på tosprogede elever i skolen. Året var gunstigt for mulighederne for forandring, idet der blev vedtaget en ny folkeskolelov samme år. Når en ny skolelov vedtages, medfører det reformer af tidligere curriculære dokumenter. I kølvandet på vedtagelsen af folkeskoleloven fra 1993 udsendte Undervisningsministeriet i 1995 for første gang en pædagogisk vejledning for dansk som andetsprog. Diskussioner om, hvorvidt der skulle skrives en pædagogisk vejledning for undervisning i minoritetsmodersmål, fortsatte derimod helt til 2001, hvor Undervisningsministeriet for første gang udsendte en pædagogisk vejledning for undervisning i minoritetsmodersmål. Den pædagogiske vejledning for dansk som andetsprog havde således været 20 år undervejs, og den pædagogiske vejledning for undervisning i minoritetsmodersmål ca. 25 år.

Men udsendelsen af vejledningerne affødte langt fra den professionalisering af feltet, som fagfolk havde gjort sig forhåbninger om.

I min ph.d.-afhandling redegør jeg for, hvorfor den forventede professionalisering ikke skete: De pædagogiske vejledninger (curriculumniveau 4) positionerede sig i et helt andet pædagogisk felt inden for det flerkulturelle og flersprogede end loven, bekendtgørelserne og den organisatoriske vejledning, dvs. curriculumniveau 1, 2 og 3, der positionerede sig etsproget og monokulturelt. Der var således afgørende diskrepans mellem de pædagogiske vejledninger på curriculumniveau 4 og dokumenterne på de tre andre curriculumniveauer. Den pædagogiske vejledning for undervisningen i minoritetsmodersmål led en krank skæbne, da den efter 25 års forsinkel- se så dagens lys. Knapt var blækket tørt, før et regeringsskifte i 2001 blev ensbetydende med afskaffelse af undervisning i minoritets- modersmål for langt den største gruppe tosprogede elever i Danmark (Timm 2008).

Den danske skolelov i oo'erne

I 2001 efter ca. ni år med socialdemokratisk ledet regering tog en højre regering magten under ledelse af Anders Fogh Rasmussen fra partiet Venstre (2001-2009). I denne regeringsperiode (2001-) er der sket markante begrænsninger i lovbestemmelserne om såvel undervisningen i dansk som andetsprog som om undervisningen i minoritetsmodersmål. Anders Fogh Rasmussen bebudede i valg- kampen, at såfremt han blev statsminister, ville han afskaffe under- visningen i minoritetsmodersmål. Han blev statsminister, men kun- ne på grund af overnationale aftaler ifølge medlemskabet af EU og dermed EØS ikke helt afskaffe undervisningen i minoritets- modersmål. Resultatet blev, at en begrænset gruppe minoritets- elever fortsat kunne få undervisning i deres modersmål betalt af staten, mens de fleste ikke kunne. Selve lovparagraffen, som også indeholder forpligtelser om undervisning i dansk som andetsprog, har følgende ordlyd:

Lovparagraffen om dansk som andetsprog og undervisning i minoritetsmodersmål (§ 5, stk. 7)

Der gives i et fornødent omfang undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn i grundskolen. Undervisnings- ministeren fastsætter regler om undervisning i dansk som an- detsprog til tosprogede børn og om modersmålsundervisning af børn fra medlemsstater i Den Europæiske Union, fra lande som er omfattet af aftalen om Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde, samt fra Færøerne og Grønland.

Man bemærker i denne lovparagraf om undervisningen i dansk som andetsprog formuleringen »i et fornødent omfang«. Denne formulering indikerer, at tosprogede elever kun skal modtage undervisning i et begrænset omfang og i begrænset tid.

For undervisningen i minoritetsmodersmål bemærker man som noget helt exceptionelt i en lovtekst om uddannelser, at man forskelsbehandler elever i forhold til deres oprindelse og familiære baggrund (curriculumniveau 1).

Indtil 2005 var ovenstående paragraf den eneste paragraf om undervisning i dansk som andetsprog og undervisning i minoritetsmodersmål i folkeskoleloven. I 2005 blev følgende bestemmelse vedtaget:

Lovparagraf om tosprogede elever og skolegang på distriktsskoler (§ 5, stk. 8)

Undervisningsministeren kan i forbindelse med fastsættelse om regler for undervisning i dansk som andetsprog til tosprogede børn, jf. stk. 7, tillige fravige § 36, stk. 2 og 3, i tilfælde, hvor det ved optagelsen vurderes, at eleven har et ikke uvæsentligt behov for sprogstøtte, og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole end distriktsskolen. Vurderingen skal foretages ud fra en individuel vurdering af elevens sproglige behov.

Denne lovparagraf foregiver at handle om undervisning i dansk som andetsprog, men den handler de facto om kommunernes muligheder for at sprede elever på andre skoler end deres distriktsskoler.

Siden 1980'erne har der eksisteret en sejlivet forestilling om, at der ikke må være for mange tosprogede elever (underforstået, elever fra ikke-vestlige lande) i den samme klasse og på den samme skole. Ofte har »for mange« været angivet i procenter. Skiftende regeringer har således været interesseret i at lovgive om, at der ikke må være for mange tosprogede elever på den samme skole. I den senere tid har for mange elever gerne været præciseret som tosprogede elever fra ikke-vestlige lande. Grunden til at en sådan lov ikke er blevet vedtaget, kan man hente i bestemmelser om diskrimination på grund af etnicitet. Det er således lovstridigt at vedtage love, som udskiller bestemte etniske grupper som problematiske på grund af deres etniske baggrund. Det er forklaringen på, at det har taget et kvart århundrede at vedtage en sådan lov i Danmark. En lov, som udskiller elevgrupper på grund af etnicitet, skal være begrundet med en individuel fordel for den enkelte. Undervisningsministeriets jurister og andre embedsmænd, som har forfattet oven-

stående lovparagraf, anser, at den individuelle fordel er tilgodeset med den aldeles ufaglige formulering: »og det vurderes at være pædagogisk påkrævet at henvise eleven til en anden skole end distriktsskolen«. Denne lovparagraf berører et curriculært, ideologisk omdrejningspunkt, dvs. spørgsmålet om skoletilbud, og hvorvidt skoletilbud skal indrettes efter de elever, der gør brug af dem, eller om eleverne skal tilpasses de bestående skoletilbud. Med ovenstående lov kan kommunerne nu effektuere politiske ønsker om at sprede tosprogede elever på skoler, som ikke er deres distriktsskoler, og herigennem negligere den faktiske sproglige og kulturelle repræsentation i befolkningen.

Bekendtgørelsen og den organisatoriske vejledning i oo'erne

Som det fremgår af lovteksten om dansk som andetsprog, har der siden 1970'erne skullet undervises »fornødent« i faget dansk som andetsprog. Det er kun en begrænset gruppe af den samlede gruppe af tosprogede elever, som skal have undervisning i dansk som andetsprog. Den gruppe, som får undervisning i dansk som andetsprog, skal kun modtage undervisning i dansk som andetsprog i et begrænset omfang og i et begrænset tidsrum. Hvordan det skal ske i praksis, fremgår af bekendtgørelserne og den organisatoriske vejledning. En analyse af dokumenterne (på curriculumniveau 2 og 3) kan afdække, hvordan den »fornødne« undervisning skal foregå i praksis. I bekendtgørelsen tales der om, at en skoleleder har ansvaret for at udpege de børn, der har brug for undervisning i dansk som andetsprog. I den organisatoriske vejledning begrebsliggøres undervisningen i dansk som andetsprog med udtryk som: »uden for klassen« og »uden for undervisningen«. Undervisningen i dansk som andetsprog sættes op som noget, der står i modsætning til »den almindelige undervisningstid«, og ofte taler man om »en ekstra lærer« og lignende udtryk. Sådanne udtryk viser med al tydelighed, at undervisning i dansk som andetsprog ifølge den organisatoriske vejledning kan karakteriseres som en kompensatorisk undervisning for en begrænset elevgruppe i et begrænset omfang og i en begrænset tid (Undervisningsministeriet 2007:33).

Lovparagraffen om dansk som andetsprog indeholder også bestemmelser om undervisningen i minoritetsmodersmål (§ 5, stk. 7). Som det er fremgået, har kun børn fra Norden, EU- og EØS-landene efter 2002 ret til undervisning i deres modersmål på statens regning. I den organisatoriske vejledning findes der ingen præcisering af, hvordan lovparagraffen om den begrænsede adgang til undervis-

ning i minoritetsmodersmål skal effektueres i praksis. Siden vedtagelsen af begrænsningerne i 2002 har Undervisningsministeriet valgt ikke at nævne noget som helst om modersmålsundervisning i den organisatoriske vejledning, og dermed undlader Undervisningsministeriet at informere kommunerne om, hvordan de i praksis sondrer imellem elevgrupper.

Pædagogiske vejledninger i oo'erne

Både for undervisningen i minoritetsmodersmål og dansk som andetsprog findes der pædagogiske vejledninger (curriculumniveau 4). Den pædagogiske vejledning for undervisningen i minoritetsmodersmål er ambitiøs, men den nævner ikke noget om, at den gratis undervisning kun omfatter børn fra EØS- og EU-landene og Norden.

Den pædagogiske vejledning for undervisning i dansk som andetsprog har et helt andet læringssyn end det, man finder i skoleloven, bekendtgørelsen og den organisatoriske vejledning (curriculumniveau 1, 2 og 3). I den pædagogiske vejledning tales der modsat selve lovparagraffen ikke om undervisning i et »fornødent« omfang. Den pædagogiske vejledning giver tosprogede elever adgang til curriculum ud fra gruppens sproglige og kulturelle forudsætninger. Når det handler om dansk som andetsprog, betyder det, at tosprogede elever kan tilbydes andetsprogsundervisning gennem hele skoleforløbet. Når det handler om minoritetsmodersmålsundervisningen, er der en række problemer i konstruktionen af curriculum. Det altoverskyggende problem er, at de tosprogede elever forskelsbehandles i forhold til deres etniske baggrunde, dvs. om deres familier kommer fra de nordiske lande, EU- eller EØS-landene, eller om de kommer fra resten af verden. Et andet curriculært problem er, at der kun kan undervises i de accepterede sprog uden for det, som kaldes den almindelige undervisningstid, og ikke som en integreret del af ordinære undervisningstilbud.

Den gode ramme har en slagside

I min ph.d.-afhandling påviser jeg, hvordan der er uoverensstemmelse mellem curriculumniveauerne alt efter forfatterskab. Mens fagekasperter bag curriculumniveau 4 positionerer sig flerkulturelt og flersproget inden for et transnationalt paradigme, positionerer ministerielle embedsmænd sig monokulturelt og etsproget inden for et nationalt paradigme (Risager 2003):

Curriculær niveauinddeling, forfatterskab og positionering

Nationalcurriculet	Forfatterskab	Paradigme	Positionering
NIVEAU 1 Skoleloven	Undervisningsministeriets embedsmænd	Nationalt	Etsproget og monokulturel
NIVEAU 2 Bekendtgørelse			
NIVEAU 3 Organisatorisk vejledning			
NIVEAU 4 Pædagogisk vejledning	Fageksperter	Transnationalt	Flersproget og flerkulturel

Når det kan dokumenteres, at sproglig og kulturel mangfoldighed, der ville kunne sikre alle elevgrupper lige adgang til at profitere af skolegang, er ikke-eksisterende i curriculære dokumenter på curriculumniveauerne 1, 2 og 3, forekommer det decideret kynisk, når Undervisningsministeriet bryster sig af gode curriculære rammer, som det fremgår af pressemeddelelsen den 23. marts 2010: »Danmark har skabt gode rammer for undervisning af tosprogede elever, men elevernes faglige præstationer halter bagefter«. Det er desuden frækt, når Undervisningsministeriet mere end antyder, at når rammen er god, må den veldokumenterede manglende succes med tosprogede elevers skolegang skyldes elevernes sprog og kultur. Hvis alle elever skal stilles lige i uddannelsessystemet, forudsætter det, at denne ret sikres i curriculum på samtlige curriculumniveauer. Den såkaldte gode ramme har nemlig den slagside, at den legitimerer diskrimination på grund af sprog og etnicitet.

Litteratur

- Bennedsen, D. (1980): »Problemerne omkring de fremmedsprogede børn«. I *Uddannelse*, nr. 5 & 6, 1980. København: Undervisningsministeriet.
- Gabrielsen, G. & Gimbel, J. (1982) (red.): *Dansk som fremmedsprog*. København.: Lærereforeningens Materialeudvalg LM.
- Hamilton, D. (1990): *Learning about Education. An unfinished Curriculum*. UK: Open University Press.
- Kristjánsdóttir, B. (2006): *Evas skjulte børn. Diskurser om tosprogede elever i det danske nationalcurriculum*. Ph.d.-afhandling. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Kristjánsdóttir, B. (2010): »Maskeret sprogethed. Sprogbrug, politik og pædagogik«. I Holmen, A., Horst, C., Haas, C. og Kristjansdottir, B.: *Hvem arver hvad i globaliserede samfund?* Århus: Aarhus Universitetsforlag (under udgivelse).

- Kristjánsdóttir, B. & Timm, L. (2007): *Tvetunget uddannelsespolitik. Dokumentation af etnisk ulighed i folkeskolen*. Frederiksberg: Nyt fra Samfundsvidenskaberne.
- Pinar, W. et al. (2002): *Understanding Curriculum. An Introduction to the Study of Historical and Contemporary Curriculum Discourses*. New York: Peter Lang.
- Risager, K. (2003): *Det nationale dilemma i sprog- og kulturpædagogikken. Et studie i forholdet mellem sprog og kultur*. København: Akademisk forlag.
- Timm, L. (2008): *Danmark har ondt i modersmålet*. Dokumentations- og rådgivningscenteret om racediskrimination (DRC). Hentet den 24. oktober 2009 fra <http://www.drcenter.dk/>
- Tyler, R. (1949): *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Undervisningsministeriet (1979): *Undervisningsvejledning for folkeskolen. Fremmedsprogede elever 1979*.
- Undervisningsministeriet (2007): *Organisering af folkeskolens undervisning af tosprogede elever – en vejledning*. Undervisningsministeriets håndbogsserie, nr. 3.
- Undervisningsministeriet (2010): *Ny OECD-rapport om undervisning af tosprogede: Vi er på rette vej, men vi skal have flere med*. Pressemeddelelse den 23. marts 2010. Hentet den 25. april 2010 fra <http://www.uvm.dk/Uddannelse/Folkeskolen/Om%20folkeskolen/Nyheder/Folkeskolen/Udd/Folke/2010/Mar/100323%20Ny%20OECD%20rapport%20om%20undervisning%20af%20tosprogede.asp>
- Undervisningsministeriet (2010): *Migrant Education in Denmark*. Hentet den 25. april 2010 fra http://www.uvm.dk/~media/Files/Int/PDF10/100323_Denmark_country_note.ashx